

Työehdot/Työläjäarvi

24.6.2025

SAK 16248 / 2025

Sosiaali- ja terveysministeriö
kirjaamo.stm@gov.fi
outi.ayras-blumberg@gov.fi
eveliina.ignatius@gov.fi

VN/4655/2024
STM020:00/2024

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi terveydenhuoltolain ja asiakastietolain muuttamisesta

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry kannattaa hallituksen esitysluonnoksen tavoitteita, jotka samalla ovat olleet osa koko sote-uudistuksen keskeisiä tavoitteita:

- Palvelujen painopisteen siirtoa korjaavista palveluista kohti varhaisempaa tukea ja apua sekä ennakointia ja ennaltaehkäisyä.
- Oikea-aikainen hoitoon ja palveluihin pääsy varmistetaan ja palveluihin syntyneitä jonoja puretaan.
- Sote-tietoja käytetään asiakkaiden palvelutarpeen ennakointiin ja varhaiseen puuttumiseen.
- Tekoälyn käyttö sosiaali- ja terveydenhuollossa mahdollistetaan perusoikeudet turvaten.

Hallituksen esitysluonnoksen puutteena on, ettei siinä huomioida työn merkitystä terveydelle ja sairaudelle eikä työterveyshuollon roolia osana palvelujärjestelmää ja työssäkäyvien palveluja.

Työterveyshuolto tulisi nähdä tärkeänä toimijana ja hyvinvointialueiden kumppanina ennaltaehkäisevien palvelujen turvaamisessa, mutta myös sairaanhoidossa mikäli niitä työterveyshuollon sopimukseen sisältyy. Hallituksen esitykseen tulisi lisätä työterveyshuollon rooli erityisesti ennaltaehkäisevissä palveluissa ja terveystarkastuksissa, sekä hyvinvointialueille velvollisuus tehdä yhteistyötä alueen työterveyshuollon toimijoiden kanssa.

Työhön liittyvät riskit ja altisteet voivat lisätä sairastumisen vaaraa monissa tilanteissa, mutta toisaalta hyvin organisoitu, turvallinen työ on myös voimavara, joka voi joissain tilanteissa vähentää sairastumisen riskejä. Myös työttömyydellä on vaikutusta terveyteen ja sairauteen. Eräät työperäiset altisteet ulottavat vaikutuksensa sairastumisriskiin työskentelyn päättymisen jälkeenkin, jopa vuosien ja kymmenien vuosien taakse. Mikäli tekoälyä hyödynnetään potilaiden profiloinnissa ja esim. seulontojen tarpeen arvioinnissa tulee työhön liittyvät tekijät sisällyttää mukaan. Terveystarkastuksia ja muuta ennakoivaa palvelua

Työehdot/Työläjäarvi

24.6.2025

suunniteltaessa tulee hyvinvointialueiden koordinoida työ yhdessä työterveyden palvelujen ja alueen työterveyshuollon toimijoiden kanssa. Työkyvyn ylläpitäminen ja edistäminen ovat tärkeitä tavoitteita kaikissa työikäisten palveluissa, myös hyvinvointialueilla. Näiltä osin hallituksen esitysluonnosta tulee täydentää.

Palvelujärjestelmän sisällä tietosuojaa madallettaessa tulee samalla varmistaa potilaan oikeus kieltää tietojensa liikkuminen suoran palvelukontaktin ulkopuolelle, sekä potilaan helppo ja maksuton oikeus saada halutessaan tarkat lokitiedot hänen tietojaan tarkastelleista tahoista.

Seulontoja järjestettäessä tulee velvoittaa hyvinvointialueet varmistamaan laadukkaat ja viivytyksettömät jatkotutkimukset silloin, kun seulontatutkimuksessa saadaan poikkeavia löydöksiä.

Rokotteet ovat osa sairauksien ennaltaehkäisyä. HE-luonnoksessa ei tarkastella rokotusohjelman kokonaisvaltaista kehittämistä osana aikuisten ennaltaehkäisevien palvelujen parantamista. Suomessa rokotusohjelmaan suunnataan poikkeuksellisen vähän terveydenhuollon rahoitusta verrokkimaihin asiaa peilattaessa.

HE-luonnoksessa tulisi tunnistaa infektioiden vähentäminen osana ennaltaehkäiseviä palveluja ja kansanterveyden parantamista. Elintapaohjauksen ohella näin toimien voitaisiin vähentää riskejä sydän- ja verisuonitapahtumiin, useiden perussairauksien pahenemisiin sekä estettävissä oleviin työstä poissaolojaksoihin. Rokottamalla aikuisväestöä yhdessä työterveyshuoltojen kanssa voidaan myös vähentää terveydenhuollon kokonaiskuormitusta ja vapauttaa resursseja muihin kriittisiin tarpeisiin sekä ehkäistä ikääntyvien sairastavuutta. Näiltä osin HE-luonnos kaipaa myös täydentämistä.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry